

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Pełnomocnik Rządu do Spraw Równości
Sekretarz Stanu
Katarzyna Kotula

DRT.4510.11.2026
Warszawa, 18 września 2026 r.

Szanowny Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Dotyczy: interpelacji poselskiej nr K10INT19026 złożonej przez posła Bartosza Kownackiego w sprawie realizacji zadań Pełnomocniczki Rządu do Spraw Równości wobec problemów dotyczących mężczyzn.

Szanowny Panie Marszałku,

poniżej zamieszczam odpowiedź na interpelację poselską nr K10INT19026, z prośbą o przekazanie jej posłowi na Sejm RP Panu Bartoszowi Kownackiemu.

Pełnomocniczka Rządu do Spraw Równości została powołana 27 lutego 2026 r. na podstawie art. 10 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 780).

Zakres zadań Pełnomocniczki określa art. 20a oraz rozdział 3 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2025 r. poz. 1452, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą równościową.

Do zadań Pełnomocniczki, zgodnie z ustawą równościową, *„należy realizowanie polityki rządu w zakresie zasady równego traktowania, w tym przeciwdziałania dyskryminacji, w szczególności ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, wiek, niepełnosprawność oraz orientację seksualną.”*

Kompetencje Pełnomocniczki obejmują:

- opracowywanie i opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie zasady równego traktowania,
- przeprowadzanie analiz i ocen rozwiązań prawnych pod kątem respektowania zasady równego traktowania, a także występowanie do właściwych organów z wnioskami o wydanie lub zmianę aktów prawnych,
- podejmowanie działań zmierzających do eliminacji lub ograniczenia skutków powstałych w wyniku naruszenia zasady równego traktowania,

- dokonywanie analiz i ocen sytuacji prawnej i społecznej w zakresie zasady równego traktowania oraz inicjowanie, realizowanie, koordynowanie lub monitorowanie działań zmierzających do zapewnienia równego traktowania, a także do ochrony przed dyskryminacją,
- monitorowanie sytuacji w zakresie przestrzegania zasady równego traktowania,
- promowanie, upowszechnianie i propagowanie tematyki równego traktowania,
- współpraca z krajowymi organizacjami społecznymi, w tym ze związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców,
- promowanie, dokonywanie analiz, monitorowanie i wspieranie równowagi płci w organach spółek, o których mowa w art. 90gb ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 592 z późn. zm.),
- publikowanie wykazu spółek, o których mowa w art. 90gb ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, które spełniają wymogi określone w art. 90gc ust. 2 tej ustawy,
- przekazywanie Komisji Europejskiej co 2 lata sprawozdania dotyczącego udziału przedstawicieli poszczególnych płci w organach spółek, o których mowa w art. 90gb ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, oraz środków podjętych w celu zapewnienia równowagi płci w tych organach,
- współpraca w sprawach związanych z równym traktowaniem oraz przeciwdziałaniem dyskryminacji z innymi państwami, organizacjami oraz instytucjami międzynarodowymi i zagranicznymi,
- współpraca w przygotowywaniu sprawozdań i raportów z realizacji wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących zasady równego traktowania oraz przeciwdziałania dyskryminacji,
- przedstawianie opinii w sprawie możliwości przystąpienia przez Rzeczpospolitą Polską do umów międzynarodowych dotyczących zasady równego traktowania oraz przeciwdziałania dyskryminacji.

Cele i priorytety działań na rzecz równości w Polsce, w szczególności w zakresie:

- podnoszenia świadomości społecznej w zakresie równego traktowania, w tym na temat przyczyn i skutków naruszenia zasady równego traktowania,
- przeciwdziałania naruszeniom zasady równego traktowania,
- współpracy z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie równego traktowania,

określa, zgodnie z art. 22 ustawy równościowej, Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania 2022-2030, przyjęty uchwałą nr 113 Rady Ministrów z dnia 24 maja 2022 r. (dalej: Krajowy Program lub Program).

Dokument Krajowego Programu ustala następujące priorytety wraz z wyszczególnieniem poszczególnych działań:

I. Polityka antydyskryminacyjna

- analiza i monitoring przepisów ustawy równościowej oraz ich stosowania
- analiza i monitoring przepisów będących w zakresie właściwości poszczególnych ministrów
- stworzenie systemu gromadzenia danych równościowych: analiza stanu obecnego i opracowanie założeń systemu
- usprawnienie mechanizmu współpracy na rzecz polityki równego traktowania w ramach administracji rządowej na szczeblu centralnym i wojewódzkim
- uwidocznienie działań na rzecz równego traktowania przez administrację rządową w terenie

II. Praca i zabezpieczenia społeczne

- wspieranie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy
- promowanie kobiet na stanowiskach kierowniczych
- wspieranie grup narażonych na dyskryminację na rynku pracy ze względu na wiek, niepełnosprawność, rasę, narodowość, pochodzenie etniczne, religię, wyznanie i orientację seksualną oraz status rodzinny
- promowanie zarządzania różnorodnością w miejscu pracy
- promowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych

III. Edukacja

- wsparcie włączającego systemu edukacji m.in. w kontekście treści programowych, procedur i dostępności placówek edukacyjnych
- rozwijanie pozytywnych relacji w środowisku szkolnym, kształtowanie postaw prospołecznych, altruistycznych, poszanowania godności wszystkich osób i ich różnorodności
- wsparcie szkół i przygotowanie nauczycieli do pracy z dziećmi o szczególnych potrzebach edukacyjnych oraz ich rodziców

IV. Priorytet: Zdrowie

- poprawa dostępu do usług zdrowotnych osób zagrożonych wykluczeniem
- podniesienie kompetencji pracowników służby zdrowia w zakresie dotyczącym komunikacji z pacjentami z niepełnosprawnością
- upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i promowanie aktywnego stylu życia

V. Priorytet: Dostęp do dóbr i usług

- poprawa dostępności usług publicznych
- wspieranie osób ze szczególnymi potrzebami przez umożliwienie im wykorzystania nowych technologii przeciwdziałających e-wykluczeniu
- promowanie aspektów społecznych w zamówieniach publicznych

VI. Priorytet: Budowanie świadomości

- zwiększenie wiedzy na temat stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji oraz możliwości przeciwdziałania tym zjawiskom
- realizacja kampanii społecznych mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji i kształtowanie tolerancji
- przeciwdziałanie i poprawa efektywnego ścigania przestępstw z nienawiści
- realizacja działań zmierzających do kształtowania pozytywnego postrzegania starości i osób starszych w społeczeństwie
- wspieranie osób starszych w pełnieniu roli liderów społecznych
- działania na rzecz wzmocnienia potencjału i pozycji społecznej kobiet i dziewcząt
- prowadzenie działań uświadamiających, skierowanych do ogółu społeczeństwa, pokazujących godność osoby i uwrażliwiających na zjawisko przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, w szczególności wobec kobiet, dzieci, osób starszych i osób z niepełnosprawnością
- promowanie równego traktowania w sporcie i przez wydarzenia sportowe
- promowanie języka opartego na szacunku i rzetelnych źródłach informacji w celu ograniczenia szerzenia się „mowy nienawiści”
- przeciwdziałanie promowaniu wizerunku naruszającego godność kobiet i dzieci

VII. Priorytet: Gromadzenie danych i badania

- raporty oraz badania analityczno-sondażowe na temat realizacji zasady równego traktowania oraz niedyskryminacji w Polsce
- prowadzenie monitoringu przestępstw motywowanych uprzedzeniami oraz zjawiska tzw. „mowy nienawiści”

VIII. Priorytet: Koordynacja

- uwzględnienie polityki równościowej w toku współpracy administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi, partnerami społecznymi i innymi interesariuszami w zakresie kształtowania i monitoringu polityki równościowej
- koordynacja polityki równościowej na poziomie administracji centralnej i rządowej w terenie

Do poszczególnych zadań Krajowego Programu są przyporządkowane podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz podmioty współpracujące, czyli wspierające realizację tych działań. Pełnomocniczka – której nadrzędnym zadaniem jest monitoring i koordynacja Programu – w zdecydowanej większości zadań, w których jest uwzględniona, pełni rolę instytucji współpracującej, a nie realizatora.

Realizację wszelkich inicjatyw Pełnomocniczki, w tym również działań wpisujących się w Program, wspiera Departament do Spraw Równego Traktowania w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, który odpowiada za obsługę merytoryczną i organizacyjną Pełnomocniczki. Jednak budżet Departamentu do Spraw Równego Traktowania jest ograniczony i nie pozwala na realizację wszystkich projektów, których realizacja odpowiadałaby na potrzeby społeczne określone w Programie. Dlatego też Pełnomocniczka – zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1483), tj. z zasadą celowości oraz efektywności i optymalnego doboru metod – większość powierzonych obowiązków realizuje poprzez współpracę merytoryczną z ministerstwami oraz innymi podmiotami administracji publicznej.

W związku z powyższym odpowiedź na interpelację przygotowano w oparciu o merytoryczne informacje przekazane z poszczególnych ministerstw, które pełnią rolę podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań Krajowego Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania 2022-2030.

Poniżej, w odpowiedzi na pytania zawarte w interpelacji, zamieszczam bardziej szczegółowe informacje w przedmiotowym zakresie.

Ad. 1. Krajowy Programu określa politykę antydyskryminacyjną państwa i obejmuje wszystkie grupy, uwzględniając zarówno kwestie dotyczące kobiet, jak i mężczyzn. Program zakłada działania horyzontalne, które promują równe prawa i szanse dla wszystkich osób, niezależnie od ich cech, w tym m.in. płci. Dzięki temu nie działają one przeciwko jakiegokolwiek grupie społecznej, a wszelkie wsparcie kierowane jest tam, gdzie występują faktyczne nierówności (np. pod względem płci, wieku czy niepełnosprawności).

Warto zwrócić uwagę na pojęcie działań pozytywnych, zwanych również działaniami wyrównawczymi. Są to dopuszczalne prawnie działania, których celem jest zapobieganie nierównemu traktowaniu lub zmniejszanie faktycznych nierówności i niedogodności doświadczanych przez osoby należące do określonych grup społecznych. Mogą być stosowane w szczególności wobec grup niedostatecznie reprezentowanych lub znajdujących się w mniej korzystnej sytuacji, o ile zastosowane środki są odpowiednie i proporcjonalne do zamierzonego celu.

Podstawę dla stosowania takich rozwiązań w obszarze zatrudnienia stanowi m.in. art. 18^{3b} § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277, z późn. zm.), zgodnie z którym działania podejmowane przez określony czas i zmierzające do wyrównywania szans pracowników i pracownic poprzez ograniczanie występujących na ich niekorzyść faktycznych nierówności nie stanowią naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu.

Przykładami innych działań pozytywnych mogą być programy szkoleniowe, mentoringowe lub rekrutacyjne skierowane do osób należących do grup niedostatecznie reprezentowanych, działania zwiększające ich dostęp do określonych obszarów edukacji lub zatrudnienia, a w określonych przypadkach także rozwiązania uwzględniające poziom reprezentacji danej grupy przy wyborze kandydatów i kandydatek. Takie środki nie powinny jednak co do zasady prowadzić do automatycznego i bezwarunkowego pierwszeństwa wyłącznie ze względu na przynależność do określonej grupy – ich stosowanie wymaga uwzględnienia zasady proporcjonalności i warunków wynikających z właściwych przepisów.

Aktualnym przykładem takich rozwiązań są przepisy dotyczące równowagi płci w organach dużych spółek giełdowych. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2381 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poprawy równowagi płci wśród dyrektorów spółek giełdowych oraz powiązanych środków, wdrożona do polskiego porządku prawnego, przewiduje określony poziom reprezentacji płci niedostatecznie reprezentowanej w zarządach i radach nadzorczych oraz, w przypadku kandydatów i kandydatek o równorzędnych kwalifikacjach, możliwość przyznania pierwszeństwa osobie należącej do tej płci.

Działania pozytywne nie są zatem traktowane jako naruszenie zasady równego traktowania. Przeciwnie – przepisy prawa przewidują, że działania służące zapobieganiu nierównemu traktowaniu lub wyrównywaniu związanych z nim niedogodności mogą nie stanowić naruszenia tej zasady. Ich celem jest osiągnięcie bardziej rzeczywistej, a nie jedynie formalnej równości szans. Podstawę dla takich rozwiązań tworzą zarówno przepisy Unii Europejskiej, jak i regulacje krajowe dotyczące równego traktowania.

Ad. 2. i 4. Finansowanie działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn nie jest, co do zasady, prowadzone w formie jednego, odrębnego budżetu przeznaczanego wyłącznie „dla kobiet” albo „dla mężczyzn” – dotyczy to również działalności Pełnomocniczki Rządu do Spraw Równości. Środki przeznaczone na działania związane z równością płci mogą pochodzić z różnych źródeł – zarówno z budżetu państwa, jak i ze środków europejskich oraz innych mechanizmów finansowych. Nie oznacza to jednak, że można ustalić jedną zbiorczą kwotę „przeznaczoną na kobiety” oraz analogiczną kwotę „przeznaczoną na mężczyzn”. Wydatki są przypisywane przede wszystkim do konkretnych polityk publicznych, programów, działań i projektów, a nie wyłącznie do płci ich odbiorców i odbiorczyń. Jednocześnie w niektórych instrumentach, zwłaszcza współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), dane dotyczące osób uczestniczących i rezultatów są monitorowane z uwzględnieniem płci. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 przewiduje w swoich załącznikach przedstawianie odpowiednich danych osobowych w podziale według płci.

Podstawowe znaczenie dla programów finansowanych z funduszy polityki spójności ma zasada równości kobiet i mężczyzn jako jedna z zasad horyzontalnych Unii Europejskiej. Zgodnie z art. 9 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego

i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz innych wskazanych w rozporządzeniu instrumentów, państwa członkowskie i Komisja mają zapewniać, aby równość kobiet i mężczyzn oraz uwzględnianie aspektu i perspektywy płci były brane pod uwagę i propagowane w całym procesie przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programów. Art. 9 ust. 3 tego rozporządzenia nakłada ponadto obowiązek podejmowania odpowiednich kroków w celu zapobiegania dyskryminacji, m.in. ze względu na płeć.

Na poziomie krajowym zasady realizacji funduszy w perspektywie 2021-2027 określa ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Ustawa ta reguluje m.in. zasady wyboru projektów i stanowi, że dofinansowanie może otrzymać projekt spełniający właściwe kryteria wyboru określone dla danego naboru. Szczegółowe wymagania dotyczące równości określają natomiast m.in. Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027, wydawane przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. W odniesieniu do części projektów, w szczególności finansowanych z EFS+, stosowany jest tzw. standard minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn.

W praktyce oznacza to, że wnioskodawca może być zobowiązany do wykazania, w jaki sposób projekt uwzględnia sytuację kobiet i mężczyzn, czy w obszarze objętym wsparciem występują nierówności ze względu na płeć oraz czy zaplanowane działania przyczyniają się do ich ograniczenia. Nie oznacza to jednak automatycznego przyznawania dodatkowych punktów za sam fakt skierowania projektu do kobiet albo do mężczyzn. Konkretnie rozwiązania zależą od kryteriów zatwierdzonych dla danego programu i naboru. W niektórych naborach zgodność z zasadą równości jest kryterium obligatoryjnym ocenianym w formule „TAK/NIE”, natomiast w innych zestawach kryteriów mogą występować również kryteria rankingujące i punktowe.

Działania ukierunkowane szczególnie na kobiety albo na mężczyzn mogą być uzasadnione wtedy, gdy odpowiadają na zdiagnozowaną nierówność lub niedogodność dotyczącą określonej płci. Takie rozwiązania należy odróżnić od niedopuszczalnego nierównego traktowania. Zgodnie z art. 11 ustawy równościowej podejmowanie działań służących zapobieganiu nierównemu traktowaniu lub wyrównywaniu związanych z nim niedogodności nie stanowi naruszenia zasady równego traktowania.

Nie istnieje więc jedna uniwersalna pula środków finansowych przypisana wyłącznie kobietom lub wyłącznie mężczyznom. Aby ustalić wysokość środków przeznaczonych na konkretne działania skierowane do jednej z płci, należałoby analizować poszczególne programy, priorytety, działania i nabory, a w niektórych przypadkach również dane o faktycznych uczestnikach projektów. Szczegółowych informacji o dostępnych środkach, kryteriach wyboru projektów oraz sposobie

realizacji zasady równości płci udzielają właściwe instytucje zarządzające i pośredniczące dla poszczególnych programów.

Ad. 3. W odniesieniu do zróżnicowanego wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn należy wskazać, że obecnie rząd nie prowadzi prac zmierzających ani do podwyższenia wieku emerytalnego kobiet, ani do zrównania powszechnego wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn. Obowiązujące przepisy przewidują możliwość nabycia prawa do emerytury po ukończeniu co najmniej 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę.

Ocena tego rozwiązania z perspektywy polityki równego traktowania wymaga uwzględnienia nie tylko równości formalnej, rozumianej jako stosowanie identycznych reguł wobec kobiet i mężczyzn, lecz także równości rzeczywistej i faktycznego położenia obu grup. Jak wskazano powyżej w odniesieniu do działań pozytywnych i wyrównawczych, odmienne traktowanie określonych grup nie w każdym przypadku oznacza niedopuszczalną dyskryminację, jeżeli służy przeciwdziałaniu lub kompensowaniu występujących w praktyce nierówności i niedogodności.

W przypadku sytuacji emerytalnej kobiet znaczenie mają w szczególności nadal występujące różnice w przebiegu aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn, w tym częstsze przerwy w zatrudnieniu związane z opieką nad dziećmi i innymi osobami zależnymi, większy udział kobiet w wykonywaniu nieodpłatnej pracy opiekuńczej oraz różnice w wynagrodzeniach, które przekładają się na wysokość kapitału emerytalnego i późniejszych świadczeń. Kwestie te były wskazywane również we wcześniejszych wypowiedziach Pełnomocniczki Rządu do Spraw Równości dotyczących wieku emerytalnego.

Z tego względu samo dostrzeżenie formalnego zróżnicowania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn nie przesądza o konieczności jego niezwłocznego zniesienia poprzez podwyższenie wieku emerytalnego kobiet. Polityka równego traktowania powinna uwzględniać również społeczne i ekonomiczne skutki ewentualnej zmiany oraz faktyczne nierówności występujące w okresie aktywności zawodowej. Na obecnym etapie rząd nie planuje zmiany ustawowego wieku emerytalnego kobiet, a działania w obszarze równości powinny koncentrować się przede wszystkim na ograniczaniu przyczyn nierówności wpływających na sytuację emerytalną kobiet i mężczyzn, w tym luki płacowej i luki emerytalnej oraz nierównego rozłożenia obowiązków opiekuńczych.

Ad. 5. W zakresie zagadnień dotyczących równego traktowania matek i ojców w związku z wykonywaniem praw i obowiązków rodzicielskich, w tym sytuacji rodziców po rozstaniu, prowadzę – w granicach kompetencji Pełnomocniczki Rządu do Spraw Równości – analizę sytuacji społecznej i prawnej oraz monitoruję działania podejmowane przez właściwe organy administracji publicznej. Konstytucyjnym punktem odniesienia dla tych działań są art. 32 i 33 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej³. Art. 32 ustanawia zasadę równości wobec prawa i prawo do równego traktowania przez władze publiczne, natomiast art. 33 ust. 1 stanowi, że kobieta i mężczyzna mają w Rzeczypospolitej Polskiej równe prawa m.in. w życiu rodzinnym. Zasada równego traktowania rodziców nie oznacza jednak mechanicznego zapewnienia identycznego zakresu opieki lub kontaktów w każdej

indywidualnej sprawie. Rozstrzygnięcia dotyczące dziecka powinny uwzględniać przede wszystkim jego dobro oraz okoliczności konkretnej sprawy.

Podstawowe zasady wykonywania władzy rodzicielskiej określa ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 236), której art. 93 § 1 stanowi, że władza rodzicielska co do zasady przysługuje obojgu rodzicom, a art. 97 § 1 dodaje, że jeżeli przysługuje ona obojgu rodzicom, każde z nich jest obowiązane i uprawnione do jej wykonywania. W przypadku rodziców żyjących w rozłączeniu art. 107 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego przewiduje możliwość określenia przez sąd sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywania kontaktów z dzieckiem. Przy braku porozumienia rodziców sąd rozstrzyga te kwestie, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców oraz nadrzędną zasadę dobra dziecka.

Kwestie dotyczące prawa rodzinnego, postępowań przed sądami rodzinnymi, organizacji sądownictwa rodzinnego oraz rozwiązań legislacyjnych w tym obszarze pozostają przede wszystkim w zakresie właściwości Ministra Sprawiedliwości. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że zgodnie z art. 173 i art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej sądy są władzą odrębną i niezależną od innych władz, a sędziowie w sprawowaniu urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Minister Sprawiedliwości, działając na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334, z późn. zm.), sprawuje zewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością administracyjną sądów powszechnych, nie jest natomiast uprawniony do ingerowania w treść orzeczeń ani do oceny rozstrzygnięć wydawanych w indywidualnych postępowaniach rodzinnych.

Do właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej należą natomiast zagadnienia związane z polityką rodzinną i systemem wsparcia rodziny, w tym zadania określone m.in. w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 980). Obejmują one rozwiązania służące wspieraniu rodzin w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz koordynowaniu polityki prorodzinnej. W zakresie, w jakim problematyka sytuacji rodzinnej wiąże się z interwencjami Policji, bezpieczeństwem osób lub przeciwdziałaniem przemoc domowej, właściwe zadania mogą należeć również do organów podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji. Nie należy jednak traktować tego ministra jako organu właściwego generalnie w sprawach dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej lub kontaktów z dziećmi.

Jednym z instrumentów wspierających rodziców pozostających w konflikcie może być mediacja. Jej stosowanie w sprawach rodzinnych przewiduje ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 468, z późn. zm.). Mediacja może dotyczyć m.in. sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej, kontaktów z dzieckiem, alimentów oraz innych kwestii, w których dopuszczalne jest zawarcie ugody. Jej celem jest umożliwienie rodzicom wypracowania rozwiązania odpowiadającego potrzebom dziecka i ograniczenie eskalacji konfliktu, przy czym mediacja ma charakter dobrowolny i nie zastępuje rozstrzygnięcia sądu w sprawach, w których ugoda nie jest prawnie dopuszczalna.

Do dnia sporządzenia niniejszej odpowiedzi nie uzyskano od wszystkich właściwych resortów kompletnych i porównywalnych danych pozwalających na przedstawienie całościowej oceny skali podejmowanych działań oraz ich rezultatów. Szczegółowe informacje dotyczące praktyki sądów, statystyk postępowań rodzinnych, programów mediacyjnych lub instrumentów wsparcia rodzin powinny być zatem pozyskiwane również od organów i instytucji właściwych rzeczowo dla poszczególnych zagadnień.

Rola Pełnomocniczki Rządu do Spraw Równości ma w tym zakresie przede wszystkim charakter analityczny i koordynacyjny. Obejmuje monitorowanie zagadnień związanych z równym traktowaniem, identyfikowanie potencjalnych nierówności lub barier, formułowanie rekomendacji oraz inicjowanie współpracy pomiędzy właściwymi resortami, organizacjami pozarządowymi, przedstawicielami i przedstawicielkami środowiska naukowego i eksperckiego oraz innymi podmiotami zajmującymi się prawami rodziców i dzieci. Działania te mogą służyć również uwzględnianiu perspektywy ojców w politykach i programach dotyczących rodziny, przy jednoczesnym zachowaniu podstawowej zasady, zgodnie z którą rozstrzygnięcia dotyczące wykonywania władzy rodzicielskiej i kontaktów powinny być podejmowane bez stereotypowego uprzywilejowania któregośkolwiek z rodziców oraz z uwzględnieniem dobra dziecka.

Ad. 6. Poruszone w interpelacji problemy zdrowotne i społeczne, które dotyczą mężczyzn – w tym krótsze przeciętne trwanie życia, znaczny udział mężczyzn wśród osób umierających w wyniku samobójstwa oraz ich wysoki udział % wśród osób znajdujących się w kryzysie bezdomności – wymagają uwzględnienia w działaniach z zakresu zdrowia publicznego oraz polityki społecznej. Dane dotyczące tych zjawisk wskazują, że sytuacja kobiet i mężczyzn może istotnie różnić się w poszczególnych obszarach, dlatego działania publiczne powinny być poprzedzane analizą potrzeb odpowiednich grup i dostosowywane do rozpoznanych czynników ryzyka.

Zagadnienia te znajdują częściowe odzwierciedlenie w Krajowym Programie. Jednym z priorytetów Programu jest „Zdrowie”, w ramach którego przewidziano m.in. poprawę dostępu do usług zdrowotnych osób zagrożonych wykluczeniem oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i promowanie aktywnego stylu życia. Program nie ustanawia odrębnego systemu świadczeń zdrowotnych skierowanego wyłącznie do mężczyzn, stanowi jednak podstawę do analizowania nierówności występujących również ze względu na płeć i podejmowania działań odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby poszczególnych grup.

Podstawowym dokumentem strategicznym w obszarze zdrowia publicznego pozostaje Narodowy Program Zdrowia na lata 2021–2026, ustanowiony na podstawie art. 9 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2026 r. poz. 149, z późn. zm.) rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025, którego okres realizacji został następnie przedłużony na 2026 r. Celem strategicznym Programu jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Do jego celów operacyjnych należą m.in. profilaktyka nadwagi i otyłości, profilaktyka uzależnień,

promocja zdrowia psychicznego oraz działania odpowiadające na wyzwania demograficzne.

W ramach celu operacyjnego dotyczącego promocji zdrowia psychicznego wyodrębniono ponadto działania w zakresie zapobiegania zachowaniom samobójczym. Obejmują one m.in. rozwijanie odpowiedzialnej polityki informacyjnej, prowadzenie programów profilaktycznych, zwiększanie dostępu do pomocy w kryzysie psychicznym, rozwijanie kompetencji pracowników ochrony zdrowia i innych grup zawodowych oraz monitorowanie zachowań samobójczych. Działania te są koordynowane przede wszystkim w obszarze właściwości Ministra Zdrowia i realizowane przy udziale m.in. Instytutu Psychiatrii i Neurologii. W 2026 r. Ministerstwo Zdrowia potwierdziło kontynuację w ramach Narodowego Programu Zdrowia działań dotyczących edukacji i profilaktyki zachowań samobójczych.

Potrzeba zwrócenia szczególnej uwagi na zdrowie mężczyzn znajduje również potwierdzenie w aktualnych danych i działaniach Ministerstwa Zdrowia. Resort wskazuje m.in. na krótsze przeciętne trwanie życia mężczyzn oraz ich rzadsze korzystanie z badań i instrumentów profilaktycznych. W czerwcu 2026 r. Ministerstwo Zdrowia zorganizowało poświęcony tym zagadnieniom panel „Po męsku o zdrowiu”, którego celem było zwiększanie świadomości zdrowotnej mężczyzn. Dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące trwania życia również są publikowane z podziałem na płeć, co pozwala na identyfikację i monitorowanie różnic zdrowotnych pomiędzy kobietami i mężczyznami.

Odrębnym obszarem wymagającym uwzględnienia sytuacji mężczyzn jest bezdomność. Zadania państwa w tym zakresie realizowane są przede wszystkim w ramach polityki społecznej, na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639, z późn. zm.) Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego prowadzi m.in. program „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym”. W edycji na 2026 r. program obejmuje działania profilaktyczne, interwencyjne i aktywizujące, wsparcie mieszkaniowe oraz rozwijanie nowych rozwiązań służących przeciwdziałaniu bezdomności.

Szczególne znaczenie ma w tym kontekście wynik Ogólnopolskiego badania liczby osób w kryzysie bezdomności przeprowadzonego w marcu 2026 r. Spośród 31 985 zidentyfikowanych osób w kryzysie bezdomności 26 047 stanowili mężczyźni, czyli około 82% badanej populacji. Dane te wskazują na wyraźną nadreprezentację mężczyzn w tej grupie i mogą stanowić podstawę do projektowania działań uwzględniających charakterystyczne dla nich czynniki ryzyka i bariery w korzystaniu ze wsparcia.

Należy jednocześnie podkreślić, że szczegółowe projektowanie, finansowanie i realizacja działań w wymienionych obszarach pozostają w kompetencji właściwych rzeczowo ministrów i instytucji. Za politykę zdrowotną, zdrowie publiczne oraz zasadniczą część działań dotyczących zdrowia psychicznego i zapobiegania zachowaniom samobójczym odpowiada Minister Zdrowia. Problematyka pomocy społecznej oraz przeciwdziałania bezdomności pozostaje

natomiast przede wszystkim w zakresie właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz właściwych jednostek samorządu terytorialnego.

Ad. 7. Istotnym elementem działalności Pełnomocniczki Rządu do Spraw Równości jest dialog z resortami, trzecim sektorem, osobami eksperckimi oraz przedstawicielami i przedstawicielkami różnych grup społecznych – w szczególności w kwestiach społecznych, których zakres dotyczy zasady równego traktowania. Kontakty te przybierają różne formy – od spotkań roboczych i konsultacji, przez udział w konferencjach i debatach eksperckich, po konsultacje publiczne i współpracę przy przygotowywaniu lub opiniowaniu rozwiązań dotyczących polityki równościowej.

Informacje o części takich spotkań i inicjatyw są publikowane w oficjalnych kanałach informacyjnych Pełnomocniczki oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Kontakty prowadzone w toku bieżącej działalności nie są jednak ujmowane w jednym, odrębnym zestawieniu statystycznym, które klasyfikowałoby wszystkie spotkania według rodzaju organizacji, reprezentowanej grupy społecznej czy tematyki rozmów. Z tego względu na podstawie prowadzonej dokumentacji nie jest możliwe przedstawienie kompletnego i porównywalnego zestawienia liczby spotkań np. z organizacjami działającymi na rzecz kobiet, organizacjami zajmującymi się problemami mężczyzn i ojców, czy innymi grupami społecznymi.

Nie oznacza to jednak, że dialog z poszczególnymi grupami czy osobami nie jest prowadzony ani że ich postulaty pozostają poza obszarem zainteresowania Pełnomocniczki. Współpraca w zakresie równego traktowania nie jest ograniczona do jednej kategorii organizacji czy jednej perspektywy. Jej celem jest możliwie szerokie uwzględnianie doświadczeń i problemów różnych grup, których sytuacja może wiązać się z nierównym traktowaniem, stereotypami lub barierami w dostępie do usług publicznych. Dotyczy to zarówno problemów i nierówności doświadczanych przez kobiety, jak i zagadnień odnoszących się do sytuacji mężczyzn, w tym ojców.

Taki sposób prowadzenia dialogu odpowiada zadaniom Pełnomocniczki i obsługującego ją Departamentu do spraw Równego Traktowania, obejmującym m.in. analizowanie sytuacji prawnej i społecznej, inicjowanie i koordynowanie działań na rzecz równego traktowania, a także współpracę z właściwymi organami, instytucjami i organizacjami. Wnioski płynące ze spotkań, konsultacji i debat mogą być wykorzystywane przy formułowaniu rekomendacji, opiniowaniu projektów oraz inicjowaniu działań międzyresortowych lub międzysektorowych.

Należy przy tym odróżnić bieżący dialog społeczny od kontaktów objętych szczególnymi obowiązkami dokumentacyjnymi, wynikającymi z odrębnych przepisów, w szczególności dotyczących zawodowej działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa. Brak jednego zbiorczego rejestru wszystkich spotkań nie oznacza zatem braku dokumentowania działalności Pełnomocniczki, lecz wynika z tego, że poszczególne formy współpracy są odnotowywane i komunikowane w sposób właściwy dla ich charakteru.

Ad. 9. Polityka państwa w zakresie równego traktowania ma charakter horyzontalny i powinna służyć przeciwdziałaniu nierównościom i dyskryminacji

różnych grup społecznych, z uwzględnieniem charakteru i skali problemów występujących w poszczególnych obszarach. Podstawę konstytucyjną tej polityki stanowi przede wszystkim art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym wszystkie osoby są wobec prawa równe, mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne i nie mogą być dyskryminowane w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. W odniesieniu do równości płci szczególne znaczenie ma również art. 33 Konstytucji RP, który stanowi, że kobieta i mężczyzna mają w Rzeczypospolitej Polskiej równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, w tym m.in. w zakresie kształcenia, zatrudnienia, awansów, wynagradzania i zabezpieczenia społecznego.

Obecnie podstawowym dokumentem programowym rządu w zakresie przeciwdziałania nierównościom społecznym, jak również dyskryminacji, jest Krajowy Program Działań na rzecz Równego Traktowania. Program obejmuje działania odnoszące się do różnych przejawów nierówności i nie ogranicza polityki równościowej do problemów jednej płci. Przewiduje m.in. wspieranie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, promowanie równego traktowania w sporcie, działania służące budowaniu szacunku dla godności każdej osoby, a także odrębną część poświęconą sytuacji chłopców i młodych mężczyzn.

W szczególności Program przewiduje monitorowanie wyników edukacyjnych dzieci i młodzieży obojga płci, w tym wyników kluczowych egzaminów oraz danych dotyczących kontynuowania nauki po osiągnięciu pełnoletności. Celem tego działania jest zweryfikowanie, czy występują istotne różnice między dziewczętami i chłopcami w zakresie wyników oraz decyzji edukacyjnych, a następnie – w przypadku ich potwierdzenia – stworzenie podstaw do odpowiednio ukierunkowanych działań wyrównawczych. Program przewiduje również opracowywanie materiałów, narzędzi i działań edukacyjnych służących wzmacnianiu potencjału i pozycji społecznej chłopców i młodych mężczyzn w tych obszarach, w których są oni niedostatecznie reprezentowani albo doświadczają istotnie większych trudności niż dziewczęta.

Nie oznacza to, że w każdym obszarze konieczne jest tworzenie odrębnego, kompleksowego programu adresowanego wyłącznie do jednej płci. Istotą polityki równego traktowania jest identyfikowanie faktycznych nierówności i dostosowywanie do nich istniejących już instrumentów publicznych. W praktyce oznacza to możliwość prowadzenia działań szczególnie ukierunkowanych na kobiety tam, gdzie znajdują się one w mniej korzystnej sytuacji, jak również podejmowania działań odpowiadających na specyficzne problemy mężczyzn i chłopców, jeżeli dane i analizy wskazują na występowanie takich nierówności. Takie podejście pozostaje spójne zarówno z konstytucyjną zasadą równości kobiet i mężczyzn, jak i z założeniami Krajowego Programu.

Ad. 10. Istotnym źródłem informacji o problemach wymagających analizy są również wystąpienia, rekomendacje i opracowania Rzecznika Praw Obywatelskich, który – zgodnie z ustawą z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1264) – stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela, w tym realizacji zasady równego traktowania. W ramach swoich ustawowych kompetencji Pełnomocniczka oraz Departament do spraw Równego

Traktowania mogą analizować kwestie sygnalizowane przez Rzecznika, uwzględniać je w pracach dotyczących polityki równościowej oraz podejmować w tych sprawach współpracę z właściwymi organami administracji.

Przykładem takiej współpracy instytucjonalnej było moje spotkanie, jako Pełnomocniczki Rządu do Spraw Równości, z Rzecznik Praw Obywatelskich Sylwią Gregorczyk-Abram, które odbyło się 31 sierpnia 2026 r. w Biurze RPO. Głównym przedmiotem rozmowy była implementacja unijnych dyrektyw określających minimalne standardy funkcjonowania organów do spraw równości. Poruszono również zagadnienia dotyczące przemocy domowej, jawności wynagrodzeń i likwidacji luki płacowej oraz transkrypcji zagranicznych aktów małżeństw osób tej samej płci. Spotkanie stanowiło element dialogu między instytucjami wykonującymi – w odmiennych rolach ustrojowych – zadania związane z ochroną zasady równego traktowania.

Wnioski wynikające z wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich, analiz eksperckich, konsultacji społecznych oraz sygnałów przekazywanych przez organizacje społeczne mogą być wykorzystywane zarówno przy monitorowaniu realizacji obecnego Krajowego Programu, jak i przy formułowaniu rekomendacji dotyczących dalszego rozwoju krajowej polityki w zakresie równego traktowania. Zgromadzone w toku prac Pełnomocniczki doświadczenia i rekomendacje posłużą jako materiał przy planowanej ewaluacji Programu oraz przy opracowywaniu przyszłych kierunków polityki równościowej, po zakończeniu okresu obowiązywania obecnego Krajowego Programu, tj. po 2030 r.

Poniżej przekazuję dodatkowo informacje przekazane przez poszczególne resorty:

A. Ministerstwo Energii

Ad. 1. Ministerstwo Energii prowadzi działania o charakterze systemowym, mające na celu zapewnienie równego traktowania wszystkich pracowników, niezależnie od płci. Obejmują one w szczególności:

- zapewnienie kobietom i mężczyznom równego dostępu do procesów rekrutacyjnych, awansów oraz rozwoju kariery zawodowej;
- stosowanie jednakowych zasad i kryteriów wynagradzania za pracę o jednakowej wartości, niezależnie od płci;
- przeciwdziałanie mobbingowi, molestowaniu oraz wszelkim formom dyskryminacji i nierównego traktowania, w tym wobec mężczyzn;
- zapewnienie kobietom i mężczyznom równego dostępu do szkoleń, rozwoju zawodowego oraz podnoszenia kwalifikacji;
- umożliwienie korzystania z uprawnień związanych z rodzicielstwem na równych zasadach, w tym z urlopów ojcowskich, rodzicielskich i wychowawczych;
- funkcjonowanie skutecznych procedur zgłaszania przypadków nierównego traktowania, dyskryminacji i molestowania oraz ich rzetelnego wyjaśniania;

- zapewnienie równego dostępu do świadczeń pozapłatowych (benefitów), w tym kart sportowych, dodatkowych ubezpieczeń zdrowotnych oraz innych form wsparcia oferowanych pracownikom.

Ad. 2. Ministerstwo Energii w planie finansowym nie wyodrębnia środków przeznaczonych na działania dotyczące kobiet lub mężczyzn. W latach 2025-2026 nie realizowano programów ani przedsięwzięć finansowanych ze środków budżetowych Ministerstwa, których beneficjentami byłyby wyłącznie kobiety albo wyłącznie mężczyźni. Działania związane z realizacją zasady równego traktowania oraz przeciwdziałaniem dyskryminacji są finansowane w ramach bieżącej działalności Ministerstwa i mają charakter powszechny, obejmujący wszystkich pracowników oraz kandydatów do pracy, niezależnie od płci.

Ad. 4. Realizowane w Ministerstwie Energii programy finansowe prowadzone są z poszanowaniem zasady równego traktowania oraz niedyskryminacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego i unijnego. Ministerstwo nie stosuje preferencji ze względu na płeć, chyba, że obowiązek taki wynika wprost z przepisów odrębnych.

B. Ministerstwo Cyfryzacji

Ad. 2. Ministerstwo Cyfryzacji w latach 2024-2026 przeznaczyło 14 142 017,40 zł na działania dotyczące kobiet, tj. finansowanie ofert na realizację zadania publicznego w zakresie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych kobiet w ramach otwartego konkursu ofert pn. „Zostań cyfrową ekspertką”.

Wśród działań, w których mogą uczestniczyć zarówno kobiety jak i mężczyźni jest Program Rozwoju Talentów Informatycznych na lata 2019-2029. Limit finansowy wydatków Programu w całym okresie jego realizacji wynosi łącznie 82 800 tys. zł (82,8 mln zł).

W latach 2024–2026 w ramach projektu pn. „Systemowe kształcenie specjalistów i specjalistek ds. dostępności cyfrowej”, realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS), nie prowadzono ewidencji wydatków w podziale na płeć. Projekt był i jest adresowany do kobiet i mężczyzn na równych zasadach, a budżet nie przewidywał odrębnych alokacji środków dla poszczególnych grup.

Na podstawie danych dotyczących udziału kobiet i mężczyzn w projekcie oszacowano jednak udział środków przypadających na każdą z grup proporcjonalnie do ich uczestnictwa. Szacunkowe kwoty przedstawiają się następująco:

- 2024 r.: kobiety – ok. 123 492,00 zł, mężczyźni – ok. 41 164,00 zł;
- 2025 r.: kobiety – ok. 6 695 580,00 zł, mężczyźni – ok. 3 605 316,00 zł;
- 2026 r.: kobiety – ok. 3 718 800,00 zł, mężczyźni – ok. 1 831 648,00 zł.

Powyższe wartości mają charakter szacunkowy i zostały wyliczone w oparciu o proporcję liczby kobiet i mężczyzn objętych wsparciem w projekcie.

Ad. 4.

1. Programy finansowane ze środków europejskich

Art. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej¹ stanowią m.in., że Państwa członkowskie i Komisja zapewniają, by równość mężczyzn i kobiet oraz uwzględnianie aspektu i perspektywy płci brano pod uwagę i propagowano w całym procesie przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programów.

Na podstawie ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027² Minister Funduszy i Polityki Regionalnej wydał Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021–2027. W podrozdziale 4.2 wytycznych wskazano m.in., że w przypadku wszystkich programów niezbędne jest uwzględnianie perspektywy równości kobiet i mężczyzn na wszystkich etapach wdrażania programów tj. podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, promocji i kontroli programów. Oznacza to, że na każdym poziomie działań zostaną zaplanowane mechanizmy pozwalające na realizację zasady równości kobiet i mężczyzn.

Dla każdego programu został powołany Komitet Monitorujący, który składa się z przedstawicieli różnych środowisk, w tym organizacji społecznych. Do zadań Komitetu Monitorującego należy m.in. uchwalenie kryteriów wyboru projektów w poszczególnych naborach.

Jednym z kryteriów jest badanie wniosku o dofinansowanie projektu w zakresie spełniania przez projekt horyzontalnych zasad równości szans i niedyskryminacji, w tym równości kobiet i mężczyzn.

Dodatkowo, w zależności od typu naboru, przewidziane są tzw. kryteria rankingujące, które są stosowane w przypadku gdy projekty otrzymają taką samą liczbę punktów lub pula środków uniemożliwi dofinansowania wszystkich zgłoszonych i pozytywnie ocenionych projektów. Kryterium rankingującym/rozstrzygającym może być np. stopa bezrobocia w powiecie, w którym zlokalizowany jest projekt czy właśnie zaangażowanie kobiet jako liderek zespołów badawczych.

¹ Dz.Urz.UE.L Nr 231, str. 159

² Art. 5 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. poz. 1079, z późn. zm.)

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027, w projekcie pn. „Systemowe kształcenie specjalistów i specjalistek ds. dostępności cyfrowej” (nr FERS.03.02-IP.03-0001/24), realizowanym w ramach Działania 03.02 „Dostępność cyfrowa”, zastosowano rozwiązanie wyrównawcze w postaci dodatkowej punktacji dla kobiet na etapie rekrutacji.

Dodatkowe punkty przyznawane kobietom mają na celu zwiększenie ich udziału w obszarze specjalistycznych kompetencji cyfrowych, w związku ze zidentyfikowaną dysproporcją udziału kobiet w sektorze ICT, na kierunkach technicznych oraz w zawodach wymagających zaawansowanych kompetencji cyfrowych. Zastosowany mechanizm ma charakter pomocniczy i wyrównawczy. Jego celem nie jest przyznanie kobietom bezwarunkowego pierwszeństwa w dostępie do projektu, lecz zwiększenie ich udziału w grupie uczestników i uczestniczek w odpowiedzi na zidentyfikowaną dysproporcję.

Dodatkowa punktacja nie wyłącza mężczyzn z możliwości udziału w projekcie ani nie różnicuje zakresu udzielanego wsparcia. Kobiety i mężczyźni podlegają tym samym kryteriom formalnym i merytorycznym, a po zakwalifikowaniu do projektu korzystają z jednakowego zakresu wsparcia i uczestniczą w nim na tych samych zasadach.

Podstawę prawną zastosowania tego rozwiązania stanowią:

- art. 23 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- art. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego Europejski Fundusz Społeczny Plus;
- „Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021–2027”, w tym Załącznik nr 1 – „Standard minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn w ramach projektów współfinansowanych z EFS+”;
- postanowienia programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 dotyczące realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn;
- dokumentacja projektowa oraz zasady rekrutacji do projektu nr FERS.03.02-IP.03-0001/24, przewidujące zastosowanie dodatkowej punktacji dla kobiet.

2. Program finansowany ze środków krajowych – „Zostań cyfrową ekspertką”

Otwarty konkurs ofert na realizację w 2026 r. zadania publicznego w zakresie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych kobiet pn. „Zostań cyfrową ekspertką” - finansowany ze środków krajowych, ogłoszony na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³.

Celem zadania jest zwiększenie liczby specjalistek ICT, upowszechnianie i rozwijanie zaawansowanych kompetencji cyfrowych wśród pełnoletnich kobiet poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach ICT.

³ Art. 11 ust. 2 oraz art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338)

Konkurs jest odpowiedzią na deficyt kobiet na rynku pracy w obszarze ICT (Information and communication technologies), co potwierdzają m.in. dane Eurostat wskazujące, że w 2024 roku udział kobiet specjalistek ICT wśród specjalistów ICT w Polsce wynosił 17,5 %, zaś w UE 19,5 %. Istnieje więc konieczność zrównania szans kobiet i mężczyzn w branży ICT.

Realizacja niniejszego celu mieści się w ramach zadania, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt ww. ustawy, a mianowicie w działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn. Dodatkowo, zadanie wpisuje się w cele programu Komisji Europejskiej pn. Cyfrowa Dekada oraz cel główny Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych, przyjętego uchwałą nr 24 Rady Ministrów z dnia 21 lutego 2023 r. w sprawie ustanowienia programu rządowego pod nazwą „Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych”⁴, jakim jest dążenie do zapewnienia udziału kobiet wśród specjalistów ICT na poziomie co najmniej 29% do 2030 r.

C. Ministerstwo Edukacji Narodowej

Tematyka dotycząca problemów chłopców jest podejmowana w działaniach realizowanych przez Ministra Edukacji.

- 1) Zarządzeniem Ministra Edukacji z dnia 12 czerwca 2025 r.⁵ został powołany Koordynator do spraw Równego Traktowania.

Do głównych zadań Koordynatora należy koordynacja współpracy Ministerstwa Edukacji Narodowej, z jednostkami organizacyjnymi podległymi Ministrowi lub przez niego nadzorowanymi, oraz przygotowania i podejmowania przez Ministerstwo i jednostki działań w zakresie realizacji zadań wynikających z Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022–2030, stanowiącego załącznik do uchwały nr 113 Rady Ministrów z dnia 24 maja 2022 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022–2030 (M.P. poz. 640).

- 2) Zarządzeniem z dnia 8 października 2025 r. Minister Edukacji powołała Radę do spraw Równego Traktowania⁶ jako organ pomocniczy Ministra Edukacji.

Do zadań Rady należy:

- analizowanie sytuacji poszczególnych grup uczestników systemu oświaty oraz podmiotów systemu oświaty w kwestii równego traktowania;
- identyfikowanie dziedzin wymagających podjęcia działań w zakresie polityk równościowych i przeciwdziałania dyskryminacji w obszarze oświaty i wychowania;
- wspieranie Ministra w zakresie realizacji zadań wynikających z Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022–2030

⁴ M. P. z 2023 r. poz. 318

⁵ Dz. Urz. ME z 2025 r. poz. 24.

⁶ Dz. Urz. ME z 2025 r. poz. 54.

przyjętego uchwałą nr 113 Rady Ministrów z dnia 24 maja 2022 r. w sprawie *ustanowienia Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022–2030* (M.P. poz. 640);

- opiniowanie dokumentów dotyczących działań Ministra w zakresie równego traktowania;
- realizowanie innych zadań zleconych przez Ministra.

Rada, w celu właściwej realizacji powierzonych jej zadań może współpracować z jednostkami organizacyjnymi podległymi Ministrowi lub przez niego nadzorowanymi, a także z organami jednostek samorządu terytorialnego, państwowymi osobami prawnymi, osobami prawnymi z udziałem Skarbu Państwa i organizacjami pozarządowymi.

Rada składa się z 24 ekspertów i ekspertek specjalizujących się m.in. w:

- pedagogice i edukacji antydyskryminacyjnej – projektowaniu programów edukacyjnych, rozwoju kompetencji młodzieży i liderów, wdrażaniu innowacyjnych metod nauczania oraz działań profilaktycznych w szkołach i środowiskach lokalnych,
- prawie oświatowym i samorządowym – ochronie praw uczniów, doradztwie administracyjnym, tworzeniu regulacji i strategii wspierających równość oraz włączaniu polityk antydyskryminacyjnych w działania samorządów i instytucji publicznych,
- strategiach równościowych i przeciwdziałaniu wykluczeniu – projektowaniu i wdrażaniu polityk równościowych w samorządach, firmach i organizacjach, monitorowaniu dyskryminacji, inicjowaniu działań na rzecz włączania grup marginalizowanych,
- naukach społecznych i badaniach – socjologii, politologii, bezpieczeństwie międzynarodowym, migracjach, prawach mniejszości, gender studies, prowadzeniu badań i analiz wspierających polityki społeczne i edukacyjne,
- działalności społecznej i obywatelskiej – ruchach na rzecz praw kobiet, osób z niepełnosprawnościami oraz mniejszości, inicjatywach kulturalnych, publicystycznych oraz edukacyjnych, wspieraniu dialogu społecznego i zwiększaniu świadomości społecznej w zakresie równości i praw człowieka.

Dzięki tak zróżnicowanemu profilowi eksperckiemu Rada łączy doświadczenie naukowe, praktykę administracyjną oraz działalność społeczną, co pozwala na wielowymiarowe podejście do kształtowania polityk równościowych i przeciwdziałania dyskryminacji.

- 3) Od 1 sierpnia 2025 r. w Ministerstwie Edukacji Narodowej zatrudniono eksperta odpowiedzialnego za włączanie problematyki równości szans edukacyjnych do działań i polityk realizowanych przez MEN.

Jego działalność koncentruje się przede wszystkim na analizie nierówności edukacyjnych oraz inicjowaniu działań służących wyrównywaniu szans edukacyjnych, w szczególności w odniesieniu do sytuacji chłopców w systemie oświaty. Ekspert wspiera Ministerstwo również w analizie problemów polityki

oświatowej oraz przygotowywaniu rozwiązań systemowych w obszarze oświaty i wychowania. W ramach realizacji tych zadań prowadzone są działania zmierzające do poznania kwestii nierówności edukacyjnych, uczestnictwa uczniów w edukacji, wyników kształcenia oraz czynników wpływających na różnice w sytuacji edukacyjnej dziewcząt i chłopców. Materiały opracowane przy współpracy z ekspertem stanowią zaplecze analityczne dla działań podejmowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i są wykorzystywane przy formułowaniu propozycji działań oraz rozwiązań systemowych.

- 4) Rozwiązania prawne pozostające we właściwości Ministra Edukacji zapewniają wszystkim dzieciom i uczniom, niezależnie od płci, równy dostęp do edukacji, możliwości rozwoju oraz wsparcia adekwatnego do ich indywidualnej sytuacji, potrzeb i możliwości.

Obowiązujące przepisy prawa oświatowego przewidują rozwiązania służące wspieraniu dzieci i uczniów wymagających dodatkowej pomocy. System oświaty zapewnia w szczególności wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny, dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych dzieci i uczniów oraz opiekę i pomoc psychologiczno-pedagogiczną odpowiednią do rozpoznanych potrzeb⁷.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka lub ucznia oraz wspieraniu jego funkcjonowania. Przepisy przewidują również wsparcie rodziców lub opiekunów prawnych i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych, służące zwiększeniu skuteczności pomocy udzielanej dzieciom i uczniom⁸. Wsparcie to jest dostępne dla obojga rodziców na równych zasadach, niezależnie od ich płci.

Powyższe rozwiązania mają charakter powszechny i dotyczą w równym stopniu dziewcząt i chłopców. Jednocześnie indywidualny sposób rozpoznawania potrzeb umożliwia uwzględnienie rzeczywistej sytuacji, możliwości i funkcjonowania dziecka lub ucznia, bez przyjmowania założenia, że określone potrzeby lub trudności są właściwe wyłącznie dla jednej płci.

W ramach obowiązujących przepisów szkoły i placówki mogą w szczególności:

- rozpoznawać indywidualne potrzeby dzieci i uczniów przez nauczycieli, wychowawców oraz specjalistów, w tym psychologów i pedagogów, w celu identyfikacji osób wymagających wsparcia⁹;

⁷ Art. 1 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2026 r. poz. 820, z późn. zm.).

⁸ § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1798).

⁹ § 2 ust. 1, § 24 pkt 1–2, § 24a pkt 1 lit. b oraz § 27 ust. 1–2 ww. rozporządzenia.

- organizować pomoc psychologiczno-pedagogiczną w formach adekwatnych do rozpoznanych potrzeb, w tym w formach przewidzianych przepisami prawa¹⁰;
- włączać rodziców lub opiekunów prawnych w proces udzielania wsparcia, w szczególności poprzez przekazywanie informacji o funkcjonowaniu dziecka lub ucznia, jego potrzebach oraz dostępnych formach pomocy, a także udzielanie wskazówek dotyczących reagowania na pojawiające się trudności¹¹;
- korzystać ze wsparcia poradni psychologiczno-pedagogicznych, placówek doskonalenia nauczycieli oraz innych instytucji działających na rzecz dzieci i młodzieży, w szczególności w zakresie diagnozy, konsultacji, doradztwa i wsparcia merytorycznego w organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej¹², w tym w sytuacjach związanych z nierównym traktowaniem ze względu na płeć, dyskryminacją, wykluczeniem lub innymi formami naruszania zasady równego traktowania.

Z punktu widzenia zasady równego traktowania istotne jest, aby rozpoznawanie potrzeb oraz planowanie działań wspierających opierało się na rzeczywistym funkcjonowaniu dziecka lub ucznia, a nie na stereotypowych założeniach dotyczących potrzeb dziewcząt lub chłopców. Pozwala to na udzielenie wsparcia adekwatnego do indywidualnej sytuacji każdego ucznia, również w przypadkach, gdy określone trudności lub bariery mogą częściej występować u dzieci i młodzieży określonej płci.

- 5) Niezależnie od działań podejmowanych w odpowiedzi na konkretne zdarzenia, Ministerstwo Edukacji Narodowej kontynuuje działania na rzecz zwiększania dostępności pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i placówkach.

Istotnym elementem tych działań są zmiany legislacyjne wprowadzające standardy zatrudniania nauczycieli specjalistów w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych oraz zespołach tych przedszkoli i szkół¹³. Standardy obejmują pedagogów specjalnych, psychologów, pedagogów szkolnych, logopedów, terapeutów pedagogicznych oraz doradców zawodowych. Określają one minimalny wymiar zatrudnienia nauczycieli specjalistów oraz sposób wyliczania

¹⁰ § 6 ust. 1–4 ww. rozporządzenia.

¹¹ § 2 ust. 3, § 4 ust. 3 pkt 1 oraz § 20 ust. 7 ww. rozporządzenia.

¹² § 4 ust. 3 pkt 2–5, § 20 ust. 1 pkt 5 oraz § 28 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

¹³ Obowiązek zatrudnienia w placówkach oświatowych nauczycieli specjalistów wynika z art. 42d ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2026 r. poz. 515).

etatów, uzależniony od liczby dzieci lub uczniów uczęszczających do danej jednostki oświatowej.

W związku z podjętymi działaniami na przestrzeni czterech ostatnich lat nastąpił wzrost liczby etatów nauczycieli specjalistów o ponad 167%.

Wprowadzone rozwiązania zwiększają możliwości wczesnego rozpoznawania trudności oraz potrzeb dzieci i uczniów, jak również zapewnia możliwość organizowania adekwatnego wsparcia w środowisku, w którym dziecko/uczeń funkcjonuje każdego dnia. Przyczyniają się tym samym do zapewnienia równego dostępu do pomocy psychologiczno-pedagogicznej dziewczętom i chłopcom oraz wzmacniają warunki do budowania włączającego i niedyskryminującego środowiska edukacyjnego.

Zasada równego traktowania nie oznacza konieczności stosowania identycznych instrumentów wsparcia wobec wszystkich dzieci i uczniów. Jej istotą jest zapewnienie równych szans w dostępie do edukacji i pomocy, przy jednoczesnym uwzględnieniu indywidualnych potrzeb, możliwości i sytuacji życiowej każdego dziecka i ucznia.

W odniesieniu do kwestii równego traktowania rodziców należy również wskazać, że przepisy prawa oświatowego przewidują równe uprawnienia i obowiązki obojga rodziców w zakresie współpracy ze szkołą oraz udziału w procesie edukacyjnym i wychowawczym dziecka. Rozwiązania te mają zastosowanie niezależnie od płci rodzica, a szkoła jest zobowiązana do respektowania praw obojga rodziców w zakresie wynikającym z przepisów prawa, z uwzględnieniem ewentualnych rozstrzygnięć sądu dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej.

- 6) Wszystkie działania realizowane i planowane do realizacji przez MEN jako Instytucję Pośredniczącą muszą być zgodne z zasadami określonymi w Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021–2027.

Zgodnie z ww. dokumentem niezbędne jest uwzględnianie perspektywy równości kobiet i mężczyzn na wszystkich etapach wdrażania programów, tj. podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, promocji i kontroli programów. Oznacza to, że na każdym poziomie działań zostaną zaplanowane mechanizmy pozwalające na realizację zasady równości kobiet i mężczyzn.

Żaden z naborów znajdujących się we właściwości IP MEN nie przewiduje preferencji w zakresie adresowania wsparcia do jednej z płci, a także nie zakłada nierównego dostępu do działań oferowanych w ramach realizowanych/planowanych do realizacji projektów.

Podobne zasady stosowane są w programach Ministra Edukacji i otwartych konkursach ofert w ramach realizacji narodowego Programu Zdrowia finansowanych z publicznych środków.

Przykładem są dwa programy Ministra Edukacji:

- a) Komunikat Ministra Edukacji z dnia 25 września 2025 r. o ustanowieniu programu pod nazwą „Wsparcie nieletnich matek umieszczonych w młodzieżowym ośrodku wychowawczym”.

Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację programu w 2025 r. wyniosła 3 000 000 zł.

W ramach Programu przygotowano i przeprowadzono:

- dla wszystkich dziewcząt przebywających w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych szkoleń mających na celu podniesienie kompetencji:
 - ✓ opiekuńczych i wychowawczych adekwatnych do wieku dziecka,
 - ✓ w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej dostosowanej do wieku dziecięcego i związanych z nim zagrożeń,
 - ✓ w zakresie zasad zdrowego żywienia, w tym planowania wartościowych i zbilansowanych posiłków dostosowanych do wieku dziecka oraz wpływu własnej diety na zdrowie dziecka przez matkę karmiącą;
 - szkolenia z zakresu elementów wsparcia psychologicznego nieletnich matek, empatii i wrażliwości na zachowania o charakterze kryzysu zdrowia psychicznego, skierowane do pracowników młodzieżowych ośrodków wychowawczych, w których przebywają dziewczęta;
 - szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej dostosowanej do wieku dziecięcego i związanych z nim zagrożeń, skierowane do pracowników młodzieżowych ośrodków wychowawczych, w których przebywają dziewczęta;
 - szkolenia z zakresu wsparcia w opiece, wychowaniu i profilaktyce zachowań ryzykownych nieletnich matek, skierowane do wychowawców młodzieżowych ośrodków wychowawczych, w których przebywają dziewczęta;
 - wyposażono młodzieżowe ośrodki wychowawcze, w których przebywają dziewczęta, w dwie wyprawki dla matki z dzieckiem.
- b) Komunikat Ministra Edukacji z dnia 18 maja 2026 r. o ustanowieniu programu pod nazwą „Wsparcie wychowanków i wychowanek umieszczonych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych w zakresie wdrożenia ich w przyszłe role rodzicielskie”.

Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację programu w 2026 r. wynosi 3 000 000 zł.

W ramach Programu ma nastąpić realizacja:

- szkoleń dla wychowanków i wychowanek młodzieżowych ośrodków wychowawczych mająca na celu:

- ✓ omówienie etapów rozwoju dziecka: sensomotorycznego, poznawczego, społecznego i emocjonalnego od narodzin do wieku przedszkolnego,
- ✓ nabycie kompetencji opiekuńczych, pielęgnacyjnych i wychowawczych adekwatnych do wieku i podstawowej wiedzy na temat zróżnicowanych potrzeb dziecka, z uwzględnieniem możliwych dysfunkcji i niepełnosprawności dziecka,
- ✓ nabycie umiejętności budowania partnerskiego modelu rodziny i dobrych relacji rodzinnych,
- ✓ nabycie praktycznej wiedzy z zakresu prawa: rodzinnego i opiekuńczego, pracy i ubezpieczeń społecznych, cywilnego, administracyjnego oraz innych dziedzin prawa przydatnych w organizacji życia rodzinnego i ochrony swoich praw w trudnych sytuacjach życiowych,
- ✓ nabycie wiedzy z zakresu form i źródeł wsparcia w rozwoju psychospołecznym, w tym przeciwdziałania zagrożeniom psychospołecznym,
- ✓ nabycie umiejętności w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej niemowlakom i dzieciom oraz zagrożeń związanych z nieudzieleniem lub błędnym udzieleniem tej pomocy,
- ✓ nabycie wiedzy w zakresie zasad zdrowego żywienia, w tym planowania wartościowych i zbilansowanych posiłków dostosowanych do wieku dziecka oraz wpływu własnej diety na zdrowie nienarodzonego dziecka,
- ✓ nabycie wiedzy na temat rodzajów zagrożeń i przeciwdziałania tym zagrożeniom w szczególności w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony dziecka przed przemocą seksualną oraz nieuprawnionym wykorzystywaniem i rozpowszechnianiem jego wizerunku;
- szkoleń dla wychowawców i innych pracowników młodzieżowych ośrodków wychowawczych z zakresu udzielania wsparcia psychologicznego wychowankom młodzieżowego ośrodka wychowawczego, w szczególności w zakresie dialogu motywującego, profilaktyki przemocy w rodzinie, budowania odporności psychicznej;
- szkoleń dla wychowawców i innych pracowników młodzieżowych ośrodków wychowawczych z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej niemowlakom i dzieciom z racji ich przebywania wraz z matkami w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i zagrożeń związanych z nieudzieleniem lub błędnym udzieleniem tej pomocy;
- szkoleń dla wychowawców i innych pracowników młodzieżowych ośrodków wychowawczych szkoleń w zakresie postępowania z wychowankami, w tym nieletnimi matkami i ojcami, którzy przejawiają zachowania zagrażające zdrowiu fizycznemu, psychicznemu, życiu lub normom społecznym (w szczególności problematyka: wczesnej inicjacji

seksualnej, depresji poporodowej, używek, uzależnień, autodestrukcji, agresji, cyberzagrożeń o charakterze seksualnym).

Na realizację tego zadania Minister Edukacji podpisał trzy umowy z podmiotami, których oferty zostały wybrane w postępowaniu konkursowym.

D. Ministerstwo Finansów

W Ministerstwie Finansów nie było prowadzonych działań, które byłyby nakierowane wyłącznie lub przede wszystkim na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji mężczyzn.

Działania podejmowane w Ministerstwie Finansów w zakresie zapobiegania dyskryminacji, takie jak szkolenia dla kadry kierowniczej nt. przeciwdziałania zjawiskom niepożądanym oraz szkolenia dla pracowników dot. równego traktowania, są adresowane do uczestników bez względu na płeć.

E. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Podstawą prawną do stosowania zasady wyrównywania szans ze względu na płeć jest art. 157 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu UE: *„W celu zapewnienia pełnej równości między mężczyznami i kobietami w życiu zawodowym zasada równości traktowania nie stanowi przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub przyjmowaniu środków przewidujących specyficzne korzyści, zmierzające do ułatwienia wykonywania działalności zawodowej przez osoby płci niedostatecznie reprezentowanej bądź zapobiegania niekorzystnym sytuacjom w karierze zawodowej i ich kompensowania”*.

Powtórzenie takiego podejścia jest podtrzymane również w Karcie Praw Podstawowych UE – w art. 23 *„Należy zapewnić równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach, w tym w zakresie zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia. Zasada równości nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu środków zapewniających specyficzne korzyści dla osób płci niedostatecznie reprezentowanej”*.

W związku tym, od początku funkcjonowania funduszy unijnych w Polsce jest wdrażana polityka horyzontalna jaką jest zasada równości kobiet i mężczyzn. Należy przy tym zwrócić uwagę, że zasada równości kobiet i mężczyzn nie polega na automatycznym, każdorazowym wspieraniu z funduszy unijnych 50% kobiet i 50% mężczyzn, ale często na odwzorowaniu istniejących proporcji płci w danym obszarze lub zwiększaniu we wsparciu udziału grupy niedoreprezentowanej. Wsparcie realizowane z udziałem funduszy unijnych powinno być bowiem skierowane tam, gdzie dane grupy doświadczają gorszego położenia i różnego rodzaju barier. Chodzi przede wszystkim o kierowanie działań i wsparcia tam, gdzie dana płeć jest w gorszej sytuacji. Dotyczyć to może zarówno kobiet jak i mężczyzn. Takie podejście stosowane jest również w przypadku innych przesłanek dyskryminacji w różnych obszarach życia takich jak np.: niepełnosprawność, wiek, rasa lub pochodzenie etniczne.

Zgodnie z tym, 23 programy finansowane ze środków polityki spójności na lata 2021-2027 muszą zapewniać respektowanie zasady równości kobiet i mężczyzn – ale nie oznacza to, że automatycznie przewidują one preferencje wyłącznie dla kobiet. Podstawą do podjęcia decyzji czy i w jakim zakresie uzasadnione jest

zastosowanie preferencji dla którejś z płci w dostępie do danego rodzaju wsparcia jest analiza sytuacji kobiet i mężczyzn w tym obszarze.

F. Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Ad. 1. Nie prowadzimy działań skierowanych do pracowników wyłącznie ze względu na płeć. Aktywnie przeciwdziałamy występowaniu zachowań niepożądanych, w tym dyskryminacji ze względu na płeć. Regularnie prowadzimy szkolenia dla pracowników z zakresu równego traktowania i dyskryminacji ze względu na płeć. Prowadzimy też kampanie informacyjno-edukacyjne związane z wymienionymi obszarami. Realizujemy obowiązki związane z ochroną rodzicielstwa, wynikające z przepisów Kodeksu Pracy. Wszystkie procesy związane z rekrutacją, przebiegiem zatrudnienia, dostępem do szkoleń i podnoszenia kwalifikacji zawodowych, prowadzimy z zachowaniem zasad równości i dostępności, w tym ze szczególną uwagą na zasady równego traktowania ze względu na płeć.

Ad. 2. Środki finansowe przeznaczane są na pracowników i pracowniczki - realizowane przez nich zadania i podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych bez względu na płeć. Nie realizujemy zadań i projektów, w których warunkiem wykorzystania środków finansowych jest płeć pracownika/pracowniczki.

Ad. 4. Realizowane przez nas projekty nie przewidują preferencji dla kobiet. W projektach stosowane są zasady równościowe i zasady wynikające z Karty praw podstawowych.

G. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Realizowane i finansowane zadania ze środków krajowych w zakresie resortu kultury nie zawierają podziału ze względu na płeć.

Wdrażane przez MKiDN fundusze europejskie (środki UE oraz środki z Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego) gwarantują zachowanie zasady równości ze względu na płeć.

W ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 obowiązuje horyzontalne kryterium wyboru projektów pn. *Zgodność projektu z zasadami równości szans, włączenia społecznego i niedyskryminacji*, w ramach którego sprawdzane jest, czy działania związane z realizacją projektu, a także wszystkie produkty związane z funkcjonowaniem projektu po okresie jego realizacji, w tym działania informacyjne i promocyjne, są realizowane z poszanowaniem zasad równościowych związanych z zapobieganiem wszelkiej dyskryminacji, m.in. ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię, światopogląd, przynależność narodową, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Ocena zgodności projektu z ww. zasadami horyzontalnymi jest dokonywana w oparciu o przepisy *Wytycznych w zakresie realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027* oraz załącznika nr 2 do ww. Wytycznych. Ocena jest prowadzona rozłącznie w odniesieniu do każdej z dwóch ww. zasad: zasady równości szans i niedyskryminacji oraz zasady równości kobiet i mężczyzn. Oddzielnie sprawdzane jest wypełnienie wszystkich poniższych warunków:

- wnioskodawca wykazał, że projekt będzie miał pozytywny wpływ na zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnoprawnościami. Przez pozytywny wpływ należy rozumieć zapewnienie dostępności infrastruktury, środków transportu, towarów, usług, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz wszelkich produktów projektów (w tym także usług), które nie zostały uznane za neutralne, dla wszystkich ich użytkowników/użytkowniczek – zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności 2021–2027 (zał. nr 2 do ww. Wytycznych). W przypadku gdy produkty (usługi) projektu nie mają swoich bezpośrednich użytkowników, dopuszczalne jest uznanie, że mają one charakter neutralny wobec zasady równości szans i niedyskryminacji. W przypadku uznania, że dany produkt (lub usługa) jest neutralny, projekt zawierający ten produkt (lub usługę) może być uznany za zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji. Uznanie neutralności określonych produktów (usług) projektu nie zwalnia jednak wnioskodawcy ze stosowania standardów dostępności dla realizacji pozostałej części projektu, dla której standardy dostępności mają zastosowanie;
- projekt jest zgodny z zasadą równości kobiet i mężczyzn. Przez zgodność z tą zasadą należy rozumieć, z jednej strony zaplanowanie takich działań w projekcie, które wpłyną na wyrównywanie szans danej płci będącej w gorszym położeniu (o ile takie nierówności zostały zdiagnozowane w projekcie). Z drugiej strony zaś stworzenie takich mechanizmów, aby na żadnym etapie wdrażania projektu nie dochodziło do dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć. W przypadku gdy we wniosku o dofinansowanie projektu wnioskodawca uzasadni, dlaczego dany projekt nie jest w stanie zrealizować jakichkolwiek działań w zakresie spełnienia ww. zasady, a uzasadnienie to zostanie uznane przez instytucję oceniającą projekt za adekwatne i wystarczające, projekt może zostać uznany za neutralny.

Ponadto w ramach trwającego właśnie naboru do Działania 1 i Działania 2 Programu *Kultura* Mechanizmu Finansowego EOG jednym z formalnych kryteriów wyboru projektów jest kryterium pn. *Wnioskodawca i partnerzy postępują zgodnie z artykułem 1.3.1 Regulacji*, w ramach którego ocenie podlega, czy Wnioskodawca i partnerzy przestrzegają zasad określonych w art. 1.3.1 Regulacji, tj. godności człowieka, wolności, demokracji, równości, rządów prawa oraz poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości i osób z niepełnoprawnościami. Ponadto jednym z kryteriów oceny merytorycznej w ramach Działania 1 jest kryterium pn. *Integracja wartości w procesie planowania i wdrażania projektu* (art. 1.3.1), a w ramach Działania 2 kryterium pn. *Uwzględnienie wartości określonych w art. 1.3.1 Regulacji w projektowaniu i realizacji projektu*. W ramach ww. kryteriów ocenie podlega zgodność projektu z zasadą poszanowania wartości określonych w art. 1.3.1 Regulacji zarówno w zakresie jego celów i planowanych działań, jak i sposobu realizacji. Wartości te powinny znajdować konkretne odzwierciedlenie w koncepcji oraz realizacji projektu, a nie ograniczać się wyłącznie do ich deklarowania.

H. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

W Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie są podejmowane aktywności w formule przedsięwzięć lub programów skierowanych wyłącznie do jednej z płci. W ramach realizowanych zadań nie przeznacza się środków finansowych na działania skierowane wyłącznie do jednej z płci. Warunki udziału w programach/konkursach krajowych i projektach unijnych nie przewidują żadnych preferencji w tym zakresie.

I. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Ad. 1. W zakresie właściwości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie realizowano działań podejmowanych wyłącznie lub przede wszystkim na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji mężczyzn ze względu na płeć.

Ad. 2. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi ponosiło wydatki związane z obsługą Rady Kobiet w Rolnictwie. W latach 2024–2025 wydatki te nie były wyodrębniane w budżecie Ministerstwa. Natomiast w ustawie budżetowej na 2026 r. zaplanowano środki w wysokości 70 tys. zł na obsługę Rady Kobiet w Rolnictwie.

Ad. 4. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (PS WPR) na lata 2023–2027 przewiduje realizację celu szczegółowego nr 8, obejmującego m.in. promowanie równości płci, w tym zwiększanie udziału kobiet w rolnictwie.

W ramach PS WPR nie są realizowane działania podejmowane wyłącznie lub przede wszystkim w celu przeciwdziałania dyskryminacji mężczyzn ze względu na płeć. Instrumenty wsparcia są co do zasady dostępne dla wszystkich uprawnionych beneficjentów, niezależnie od płci.

Jednocześnie w wybranych interwencjach PS WPR przewidziano rozwiązania preferencyjne dla kobiet. Dotyczy to kryteriów rozstrzygających stosowanych w interwencjach „Rozwój małych gospodarstw” oraz „Premie dla młodych rolników”. Rozwiązania te wynikają z potrzeby wspierania grup niedostatecznie reprezentowanych w rolnictwie, zgodnie z celem szczegółowym nr 8 określonym w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 oraz w PS WPR 2023–2027.

Z danych GUS wynika, że ponad 2/3 użytkowników gospodarstw indywidualnych stanowią mężczyźni. Kobiety prowadzą przeciętnie mniejsze gospodarstwa, a ich udział wśród beneficjentów wsparcia inwestycyjnego i premiowego realizowanego w ramach poprzednich programów rozwoju obszarów wiejskich był znacząco niższy niż udział mężczyzn. Preferencje przewidziane w PS WPR mają na celu ograniczanie tych dysproporcji.

Zgodnie z art. 23 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej zasada równości nie stanowi przeszkody dla utrzymywania lub przyjmowania środków przewidujących szczególne korzyści dla płci niedostatecznie reprezentowanej.

W ramach interwencji I.13.1 LEADER/RLKS nie przewidziano wsparcia skierowanego wyłącznie do mężczyzn ani wyłącznie do kobiet. Lokalne Grupy Działania mogą jednak przewidywać preferencje dla grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, w tym kobiet, jeżeli wynika to z diagnozy zawartej w lokalnej strategii rozwoju i jest uzasadnione lokalnymi potrzebami.

Analogicznie możliwe jest uwzględnienie potrzeb określonych grup mężczyzn, jeżeli diagnoza potwierdzi ich niekorzystną sytuację.

J. Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Ad. 2. i 4. W latach 2024 - 2026 PARP realizowała program, dedykowany prowadzącym firmy (MŚP) w Polsce wschodniej. Do tej pory zrealizowano cztery nabory, jednakże dopiero drugi dedykowany jest kobietom.

Program zakłada wykorzystanie procesów wzorniczych w celu lepszego dostosowania firm do potrzeb, wymagań i oczekiwań klientów, a także zwiększenie atrakcyjności oferowanych przez nie produktów i usług. W efekcie przyczyni się to do poprawienia ich pozycji rynkowej.

Budżet środków dofinansowania wybranych projektów w ramach I konkursu dedykowanego kobietom wyniósł 48,4 mln zł. Wybrano 28 projektów. Z kolei budżet II konkursu to 50 mln zł, a sam nabór trwał do 20 maja 2026 r. W naborze złożono 185 wniosków na łączną kwotę dofinansowania ponad 262 mln zł. Obecnie trwa ocena wniosków.

Dodatkowo informuję, że zaplanowano uruchomienie kolejnego konkursu, w którym prawdopodobnie kobiety będą mogły otrzymać dodatkowe punkty. Na ten moment nie uruchomiono jeszcze naboru.

K. Ministerstwo Sportu i Turystyki

Informuję, że resortowa oferta sportowo-rekreacyjna, obejmująca zarówno sport powszechny, jak i sport wyczynowy, ma charakter otwarty i jest kierowana do wszystkich osób, bez względu na wiek, status społeczny, poziom sprawności fizycznej, płeć czy miejsce zamieszkania. W ramach tej oferty nie stosuje się podziałów ani preferencji związanych z płcią.

W latach 2024–2026 środki finansowe pozostające w dyspozycji Ministra Sportu i Turystyki były przeznaczane na realizację programów wspierających rozwój sportu wyczynowego, w szczególności na przygotowanie i udział reprezentantów Polski w zawodach rangi międzynarodowej, szkolenie sportowe, przygotowania do igrzysk olimpijskich i paraolimpijskich oraz innych najważniejszych zawodów sportowych w sportach olimpijskich i nieolimpijskich.

Należy podkreślić, że w ramach programów realizowanych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki nie stosowano kryteriów różnicujących wysokość ani dostępność dofinansowania ze względu na płeć zawodników. Programy są dostępne dla zawodniczek i zawodników na równych zasadach, zgodnie z kryteriami oraz zasadami określonymi w poszczególnych programach.

W związku z powyższym w dokumentacji programów pozostających we właściwości Ministerstwa Sportu i Turystyki nie wyodrębnia się środków przeznaczonych odrębnie na działania dotyczące kobiet i mężczyzn. Płeć nie stanowi kryterium przyznawania ani rozliczania środków w ramach tych programów.

W konsekwencji, na podstawie danych dotyczących realizacji programów Ministerstwa za lata 2024–2026, nie jest możliwe wskazanie kwot przeznaczonych odpowiednio na działania dotyczące kobiet i działania dotyczące

mężczyzn, ponieważ taki podział nie jest stosowany w ramach obowiązujących programów ani w kryteriach przyznawania środków.

Jednocześnie w ramach programów realizowanych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki nie przewidziano preferencji dla kobiet ze względu na płeć. Programy są dostępne na równych zasadach, a kryterium płci nie stanowi podstawy przyznawania dofinansowania.

W związku z powyższym wykaz programów, w których zastosowano preferencje ze względu na płeć, oraz wskazanie podstaw prawnych takich preferencji nie dotyczy programów pozostających we właściwości Ministerstwa Sportu i Turystyki.

L. Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Ad. 1. Przychodnia Lekarska Służby Zagranicznej, jednostka podległa Ministrowi Spraw Zagranicznych, kładzie nacisk na promowanie profilaktyki zdrowotnej zarówno u kobiet jak i u mężczyzn.

Przychodnia Lekarska w ubiegłym roku przeprowadziła m.in. wewnętrzną akcję profilaktyczną skierowaną wyłącznie do mężczyzn (w ramach Kampanii November 2025 - Międzynarodowy Miesiąc Walki z Męskim Rakim). Akcja obejmowała konsultacje na temat profilaktyki raka prostaty. Mężczyźni najpierw wykonywali badania krwi, a następnie z wynikami zgłaszali się na konsultacje lekarskie. PLSZ planuje powtórzenie akcji w listopadzie br.

Ad. 2. Wydatki MSZ w ramach pomocy rozwojowej (zadania realizowane poza granicami RP) na przeciwdziałanie nierówności płci wyniosły: 15.816.803,50 PLN w 2024 roku oraz 15.199.047,87 PLN w 2025 roku. Wydatki za rok 2026 będą znane po zakończeniu bieżącego roku budżetowego.

Ad. 4. W 2025 i 2026 roku, wykorzystując środki krajowe (budżetowe) MSZ skierowało pracowniczki MSZ na poniższe szkolenia:

- Akademia Liderów w Administracji Publicznej – kilkumiesięczne szkolenie organizowane przez Krajową Szkołę Administracji Publicznej (KSAP) i skierowane do pań zajmujących w służbie cywilnej stanowiska średniego i wyższego szczebla kierowniczego. W 2025 roku zrealizowane zostały trzy edycje programu na łączną kwotę 17.800,00 PLN. W 2026 r. KSAP realizuje IV edycję szkoleń w ramach tego programu, tym razem w formule on-line. Łączny koszt udziału 18 pracowniczek Ministerstwa i placówek zagranicznych wynosi 85.500,00 PLN.
- Women in Diplomacy – szkolenie organizowane co roku przez brytyjską instytucję - odpowiedniczkę Akademii Dyplomatycznej MSZ. Udział dwóch dyplomek z MSZ rocznie, zgodnie z regulaminem i wymaganiami organizatora (AD MSZ pokrywa jedynie koszty delegacji w przypadku osobistego udziału, część spotkań odbywa się on-line).

Akademia Dyplomatyczna MSZ w sumie na szkolenia dedykowane kobietom wydała ok. 2% środków na szkolenia dla pracowników w 2026 r. i ok. 1% w 2025 r.

Podstawą ww. działań podjętych na rzecz kobiet jest wyrównywanie szans kobiet w stosunku do mężczyzn ze względu na ich mniejszy udział procentowy

na wyższych szczeblach kierowniczych, zwłaszcza na placówkach zagranicznych.

Wymienione działania podejmowane były w oparciu o art. 32. Konstytucji RP, który stanowi:

„1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.”,

oraz o wytyczne Krajowego Programu na rzecz Równego Traktowania na lata 2022–2030 (Uchwała RM nr 113 z dnia 24 maja 2022 r.) w ramach priorytetu II Praca i zabezpieczenia społeczne, w tym w szczególności:

- Wspieranie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy.
- Promowanie kobiet na stanowiskach kierowniczych.

Zaznaczam, że do 14 września 2026 r. nie udało się zebrać całości informacji w przedmiotowej sprawie, ponieważ część resortów, do których zwróciłam się z prośbą o informacje w zakresie ich właściwości, nie zdążyła przekazać swoich wkładów.

W związku z tym udzielona odpowiedź może zawierać tylko część informacji nt. stanu faktycznego realizacji zadań rządu w zakresie przeciwdziałania mowie nienawiści, ksenofobii oraz przemocy motywowanej uprzedzeniami.

Jeśli otrzymam brakujące odpowiedzi, niezwłocznie prześlę je w dalszej korespondencji.

Z wyrazami szacunku

Katarzyna Kotula

Sekretarz Stanu

Pełnomocnik Rządu do Spraw Równości

/dokument podpisany elektronicznie/